

DÜŞ/DÜŞÜN 58

HANGİ OTORİTE

Yayına Hazırlayan
FUNDA AKKAPULU

Hangi Otorite

Bağlam Yayınları 458
İnceleme/Araştırma 303
Düş / Düşün Dizisi 58
ISBN: 978-605-9911-52-8
Düş / Düşün Dizisi Editörü: Ayça Gürdal Küey

Hangi Otorite

© Bağlam Yayıncılık

Birinci Basım: Mayıs 2019
Kapak fotoğrafı: Vasiliy Kandinskiy, *Circles in a Circle*, 1923
Baskı: Avcı Ofset
Davutpaşa Cad. İpek İş Merkezi No: 6/13
Davutpaşa-Topkapı/İstanbul

Yayınevi Sertifika Numarası: 11081
Matbaa Sertifika Numarası: 12001

BAĞLAM YAYINCILIK Hobyar Mah. Narlıbahçe Sok. No: 9/3 Cağaloğlu/İstanbul
Tel: (0212) 513 59 68 / 244 41 60 Tel-Faks: (0212) 243 17 27
Web: www.baglam.com e-mail: baglam@baglam.com

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ / Funda AKKAPULU	7
GÜNÜMÜZ ERGENİNİ ANLAMAYA PSİKANALİTİK GÖZLEM VE DÜŞÜNCE NE KATABİLİR?	
<i>Talia FRUHAUF</i>	9
GÖNÜLLÜ KULLUK: ÖZNEİN İKTİDARA ARZU DÜZEYİNDE BAĞLILIĞI	
<i>İlkşen UMMAN</i>	48
HİPNOZDAN PSİKANALİZE: OTORİTER KONUMLANIŞLARIN SORUNSALLAŞTIRILMASI	
<i>İlker ÖZYILDIRIM</i>	75
KOLTUĞUN OTORİTESİ	
<i>Cem KAPTANOĞLU</i>	105
BİR ERGENLİK SORUNSAĞI OLARAK OTORİTEDEN OTORİTERLİĞE	
<i>Talat PARMAN</i>	120
BÜYÜTMİYEN OTORİTE	
<i>Alper ŞAHİN</i>	135
ERGENLİKTE ANNE BABA OTORİTESİ ÜZERİNE DÜŞÜNMEK	
<i>Özen ALEMDAR</i>	157
ADI ÜSTÜNDE: PROTEST MÜZİK	
<i>Hande KÖPRÜLÜLER</i>	171
MÜKEMMEL BOŞLUK	
<i>Filiz TORUN</i>	186
ERGEN İÇİN EKRANDAKİ OTORİTE: “YOLDAŞ MI YANDAŞ MI?”	
<i>Funda AKKAPULU</i>	198

SUNUŞ

Otorite, gündelik dilde sık sık kullandığımız, kullanırken de nice farklı anlamlarına bazen öfkemizi, bazen hürmetimizi, bazen de kırlganlığımızı sığdırdığımız bir kelimedir. Otorite, psikanalitik bir kavram olmamasına rağmen psikanalitik düşünce içinde kaçınılmaz olarak yerini almıştır. Otoriterlikten farklı bir kavramdır, çünkü otoriterlik içinde dayatma barındırır. Bu farklılığı ile otorite kavramı, iyi/kötü, iç/dış, ben/öteki gibi psikanalitik düşüncenin temel meseleleri üzerine düşüncelerimizi zenginleştirmemize olanak sunar.

Ergenlik bir kabuk değişimidir. Bu kabuk değişimi sırasında sadece beden değil, temel otorite de değişir. Öncesinde anne baba tarafından temsil edilen otorite, ergenlikle birlikte yerini ergenin ileride olacağı yetişkin kişinin otoritesine bırakmak için değişime uğramaktadır. Bu içsel otorite kişinin kendisine verdiği değerin kök saldığı yer olacaktır. Ergenin değişimi görüldüğü kadar hızlı olmaz, duraklara uğranan uzun bir yol vardır ergenin önünde. Ancak bu kabuk değişimi görüldüğünden de ızdıraplıdır. Bu ızdırap içinde kabuk değişimi süren ergen tam da şimdi kudretine sığınacağı bir otoriteye ihtiyaç duymaktadır. Fakat değişim nedeniyle anne baba temsillerinin ona sunduklarından çoktan vazgeçmiştir.

Ergenlik büyüme ve büyüme ayrılmak, bırakmak demektir. Dolayısıyla hayli saldırgan bir eylemdir büyüme. Ergen büyürken onu –ve bazen de çevresindekilerikendi saldırganlığından koruyacak, onu durduracak, sal-

dırganlığını kabul edilebilir kılacak olan, kudretine sığınacağı otorite nerededir; müzik dizelerinde, dizilerin ya da bilgisayar oyunlarının içindeki karakterlerde, milyonlar tarafından takip edilen YouTuberlar'da mı?

Ergen, bu sağlam otoritenin yokluğunu deneyimlediği pek çok anda “Umurumda değil” derken, aslında suçluluk duygusu ile başetmeye çalışıyordu. İşte bu bağlamda ergen için otorite, tahakküm eden, düşlemi, eylemi kurutan bir otorite olabileceği gibi, ergen için düşünmeye alan açan, duygularını kapsayan, dönüştürmesine yardım eden, yapılandırıcı bir otorite de olabilir.

Elinizdeki kitap İstanbul Psikanaliz Derneği'nin 2000 yılından bu yana her yıl düzenlediği Gençlik Üzerine Tartışmalar etkinlik serisinin on sekizincisi olan “Hangi Otorite” başlıklı toplantısında sunulan metinleri biraraya getirdiği gibi İstanbul Psikanaliz Derneği'nin aynı yıl düzenlediği başka bir etkinliğinde yer almış sunumun metnini de içermektedir. Tüm bu metinlerde bir yandan otorite kavramının psikanalitik düşüncede nasıl ele alındığı diğer yandan da ne tür bir otoritenin, ruhsal düzenekte nasıl bir işlevi olduğu tartışıldı. Etik sınırlar içinde sunabildiğimiz klinik süreçlerden alıntılarını ve elbette sanatın katkılarının düşünceleri renklendirdiği bu metinleri keyifle okuyacağınızı umuyorum. Kitabın hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ederim.

FUNDA AKKAPULU

İstanbul, 2019

GÜNÜMÜZ ERGENİNİ ANLAMAYA PSİKANALİTİK GÖZLEM VE DÜŞÜNCE NE KATABİLİR?*

*Talia FRUHAUF***

Çevirmen: Pınar Padar

Otorite sözcüğünü gündelik dilde kullanıyoruz. Farklı anlamlara geliyor ve bazen birbiriyle çelişen, farklı çağrışımlar uyandırıyor.

Latince *auctoritas* sözcüğünden gelen otorite, Eski Roma'da bir kişinin toplumdaki genel prestij düzeyini, başka bir deyişle iradesi etrafında destek toplama becerisini ve de etki gücünü anlatıyordu.

Başkalarına emir verme ve itaate mecbur etme gücü anlamında kullanılabilir. Bu açıdan, devlet tarafından verilen gücü uygulama hakkı olan hükümet, hakimler, polisler vb. yasal bir örgütlenmeye işaret ediyor. Demokraside, otoritelere bu güç halk tarafından verilir.

Ayrıca, otorite kelimesi, bir “unvan” olarak atalara, büyüklere saygı gibi, saygı ve hayranlıkla ilgili olarak kullanılabilir. Ya da bilgiye hakimiyetle ilişkili, bir kişinin bir konuda ya da bir alanda otorite olması anlamında kullanılır.

* 9-10 Haziran 2017'de gerçekleştirilen 18. Gençlik Üzerine Tartışmalar etkinliğinde sunulan konferans metnidir.

** İsrail Psikanaliz Derneği Eğitim Analisti, Çocuk Analisti.

Tüm insan toplulukları otorite üzerinden örgütlendikleri için, kişisel, ahlaki, politik ya da ruhani olsun, otorite bir dayanak değerdir (reference value) ve topluluğun ve bireyin temel ölçütüdür.¹

Psikanalitik bir kavram olmamasına rağmen, tüm psikanalitik düşünce, gözlem ve deneyimlerle ilişkilidir. İçsel ve dışsal otoriteden söz ederiz. Özdeşleşmelerimizin ve içsel leştirilmelerimizin içsel varlığı, içsel bir rehber ve bir pusuladır ve bazen sert ve zalim bir iç ses olabilen üstbenliğimiz.

Tabii ki otoritenin, aslında tamamen farklı bir deneyimin adı olan otoriterlikten ayrıştırılması gerek. Otoriterlikte dayatma vardır.²

Peki o zaman, bugün önümüzdeki mesele nedir? Sessiz bir “Otorite” ... ya da ünlem işaretli güçlü bir “Otorite!” değil, büyüme ve ergenlik bağlamında sorgulanan “Hangi Otorite?”

Ve böylece, bu sunumu düşünürken kendimi kendi ergenlik günlerimi hatırlarken buldum.

İngeler ve anılar canlandı: 11 yaşında, geleneksel, eski kafalı öğretmene meydan okumaya cesaret etmiş 6. sınıftaki arkadaşım, Michael. Öğretmen bize şarkılar öğretmişti, her birini sonrasında tek başımıza sınıfın önünde söylememiz ve ona göre not almamız gerekiyordu. Çocukların çoğu gibi ben de bu sınavdan önce korktuğumu ve endişeli günler geçirdiğimi hatırlıyorum. Hızla çarpan kalp, terleyen eller... korkuyla sıranı beklemek ve hiç gelmemesini

¹ EPF başkanı Serge Frish'in, geçen yıl “Otorite?” üzerine düzenlenen EPF kongresinin açılış konuşmasından.

² V. Ungar, “Authority of the Transference”, *EPF Bulletin*, vol. 70, 2016.